

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญในการแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ ความเป็นเอกลักษณะ ความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังนั้นคนไทยทุกคนสมควรอย่างยิ่งที่จะช่วยกันอนุรักษ์หรือรักษาภาษาไทยของเราเอาไว้ด้วยความภาคภูมิใจ

ด้วยความสำคัญที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นสาระที่มีความสำคัญมากที่สุดสาระหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้เน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะด้านภาษา ในด้านการอ่านโดยใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ด้านการเขียนสามารถใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการฟัง การดู และการพูดสามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ พูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ด้านหลักการใช้ภาษาไทย เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ด้านวรรณคดีและวรรณกรรม เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 2-3)

จากผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ คือ เห็นชอบให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรักการอ่าน กำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศ โดยได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ 3 ด้านหลักในการผลักดันให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ได้แก่ 1) การพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถในการอ่าน 2) พัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่าน 3) สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้การอ่านเป็นที่สนใจมากขึ้น นับว่าเป็นการรวมพลังคนไทยทั้งชาติ เพื่อมุ่งสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้และตระหนักถึงว่าการอ่าน คือ เส้นทางสู่ความสำเร็จ (นงศลิณี โมสิกะ, 2552, หน้า 1-2)

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การอ่านเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 128) ในการเรียนการสอนพบว่ามีคนที่ย่านหนังสือเก่ง มักจะอ่านเก่ง คนที่เรียนหนังสือไม่เก่งมักจะไม่นิชอบอ่านหนังสือ คนที่เรียนหนังสือจนประสบความสำเร็จและสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูง ๆ ได้ นั้นจะต้องเป็นนักอ่าน อ่านอยู่ประจำ (จวีวรรณ คูหาภินันท์, 2545, หน้า 48) การอ่านจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอ สม่ำเสมอ และถูกต้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย, 2538, หน้า 18) ดังที่ ฟรานซิส เบคอน กล่าวว่า “การอ่านทำให้เป็นคนโดยสมบูรณ์” หมายความว่า การอ่านทำให้เกิดพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ศิลธรรม จรรยา และค่านิยม จุดหมายปลายทางของการอ่านคือ การพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดและสมบูรณ์ที่สุด (ผกาศรี เย็นบุตร, 2542, หน้า 11)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท.1.1 ที่เน้นความสำคัญในการใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ได้กำหนดตัวชี้วัดให้นักเรียนจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านจากสื่อต่าง ๆ ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบกับคำที่มีหลายความหมายในบริบทต่าง ๆ จากการอ่าน วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาในชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 44-45) โดยเฉพาะในการอ่านจับใจความเป็นการทำทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน จับประเด็นสำคัญ ๆ ของเรื่องที่อ่าน แปลความหมายของเนื้อเรื่อง ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เรียงลำดับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ดังนั้น การอ่านจับใจความเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง หากนักเรียนรู้จักการอ่านจับใจความจะทำให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการเรียนและการดำรงชีวิต แต่ในสภาพความเป็นจริงของการอ่านจับใจความนั้น นักเรียนจำนวนมากยังมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความต่ำ ดังข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวังจันทร์วิทยา อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 ระบุว่าคะแนนการสอบวัดความถนัดทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.85 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดคือ ร้อยละ 75.00 เมื่อศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม พบว่า การอ่านแล้วจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้คะแนนเฉลี่ย 6.38 เมื่อเทียบคะแนนเต็ม 10 แสดงว่านักเรียนยังบกพร่องเรื่องการอ่าน โรงเรียนวังจันทร์วิทยา ถือว่าคะแนนดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ (โรงเรียนวังจันทร์วิทยา, 2552, หน้า 27)

การที่นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านนั้น สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะไม่มีความรู้ในเรื่องที่อ่านมากพอที่จะเป็นพื้นฐานในการรับรู้ข้อมูลใหม่ หรือความรู้เดิมที่มีอยู่ไม่ได้รับการกระตุ้น นักเรียนจึงไม่สามารถนำข้อมูลใหม่ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมได้ ส่งผลให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ (เสาวลักษณ์ รัตวิรัช, 2531, หน้า 52)

การอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดและความสามารถเพื่อทำความเข้าใจในสารที่สื่อและตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายให้ได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้เขียนแสดงออกทางข้อความนั้น (White, 1981, p. 87) ดังนั้น การอ่านประกอบไปด้วยการสื่อสารและการเข้าใจความหมาย ถ้ามีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งแล้วจะทำให้ผู้อ่านสามารถรวบรวมความคิดจากสิ่งที่อ่านได้ สามารถแสดงความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ (Miller, 1972, p. 52) ครูผู้สอนควรมุ่งให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการอ่าน สามารถอ่านในใจและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ โดยควรเน้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านควบคู่ไปด้วย (วันทนา กันทะหงษ์, 2543, หน้า 2)

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 25) เสนอแนะแนวการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยว่า ครูผู้สอนต้องพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ เลือกวิธีสอน และเทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด ดังที่ สุพล วังสินธุ์ (2543, หน้า 12) กล่าวว่า “การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนเก่ง ดี มีความสุข ตลอดทั้งมองกว้าง ความคิด ใฝ่รู้และเชิดชูคุณธรรม” นั้น หมายความว่า เป็นการทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน จึงทำให้มีเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยประสบความสำเร็จ

การสอนอ่านจับใจความมีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา การสอนแบบใช้แผนผังความคิด การสอนโดยใช้ระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ การสอนโดยวิธี PANAROMA วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านจับใจความมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชนี หนูคง (2546, หน้า 98) พบว่า การสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความที่ใช้เทคนิค PANAROMA เป็นวิธีการอ่านที่ทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน ฝึกคิดอย่างมีขั้นตอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมลชญา หินศรีสุวรรณ (2550, หน้า 42) ที่พัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้ระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนได้รับการฝึกอ่านอย่างเป็นระบบ ฝึกให้ค้นหาใจความสำคัญของเรื่อง โดยตั้งคำถามล่วงหน้า เหมือนกับการตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านทำให้การเรียนรู้มีความหมาย สามารถอ่านจับใจความ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีการสอนอ่านอีกวิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คือ วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R เป็นการสอนที่ Robinson ได้แนะนำไว้ในการสอนอ่าน มีจุดเด่น คือ หลังจากให้อ่านเรื่องอย่างคร่าว ๆ แล้ว จะให้ผู้อ่านตั้งคำถาม ซึ่งคำถามจะทำให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นและช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้อง (Burmister, 1978, pp. 193-194) โดยมีกระบวนการสอนอ่าน 5 ขั้นตอน (Robinson, 1961, pp. 29-30) กล่าวคือ อ่านอย่างคร่าว ๆ (กวาดสายตา) เพื่อสำรวจหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน (Survey - S) หลังจากอ่านสำรวจเสร็จให้ตั้งคำถามในเรื่องที่ได้ทำการสำรวจ (Question - Q) อ่านเรื่องอย่างละเอียดรอบคอบ โดยอ่านให้เข้าใจและจับประเด็นที่สำคัญ เพื่อค้นหาคำตอบให้ตรงกับคำถามที่ตั้งไว้ (Read - R₁) สรุปใจความสำคัญและพิจารณาว่าสามารถตอบคำถามให้ได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ แล้วจดบันทึกย่อไว้เพื่อเตือนความจำ (Recite - R₂) และทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จดบันทึกย่อไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมดที่อ่านมา (Review - R₃)

เมื่อพิจารณากระบวนการสอนอ่าน 5 ขั้นตอนแล้ว พบว่า ทุกขั้นตอนของการอ่านแบบ SQ3R ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เมื่อฝึกฝนด้วยวิธีการนี้บ่อย ๆ นักเรียนจะสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณพร อภิธรรมาวิวัฒน์ (2552, หน้า 94) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนสามารถอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับใจความสำคัญจากการอ่านได้ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณี พงษ์ไพบูลย์ (2550, หน้า 83) พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านดีขึ้น เข้าใจเรื่องราวที่อ่าน และสามารถทบทวนเรื่อง

ที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาสำคัญในการสอนอ่านภาษาไทยคือ การขาดแคลนสื่อการสอน ครูผู้สอนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความสำคัญได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูผู้สอนยังขาดความเข้าใจในการสอน เน้นการสอนแบบท่องจำ ทำให้นักเรียนขาดการฝึกทักษะด้านการวิเคราะห์ เข้าใจเนื้อเรื่องเพียงการจำข้อความที่ปรากฏในเรื่อง วิชาของผู้เรียนก็มีความสำคัญในการสอนอ่านเช่นกัน ดังที่สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทยได้ทำการวิจัย พบว่าเด็กวัย 15-20 ปี มีทักษะการอ่านไม่ดีพอ ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญในการอ่านได้ จับได้เฉพาะรายละเอียดปลีกย่อย ขาดความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน (บันลือ พฤษะวัน, 2543, หน้า 28)

จากปัญหาด้านการสอนอ่านดังที่ได้กล่าวมา สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญกับการสอนอ่านจับใจความให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแก้ปัญหาข้อบกพร่องด้านการผลิตสื่อการสอนอ่านที่ตรงกับระดับความสามารถ ความต้องการและความสนใจของนักเรียนเพราะหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบัน เน้นให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น (วชิราพรหม จันทร์เทศ, 2549, หน้า 3) ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การสอนเพราะสื่อการสอนช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของนักเรียน การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วม ส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในการเรียนรู้ ช่วยเพิ่มทักษะในการอ่าน ชุดการสอนนับว่าเป็นสื่อที่น่าสนใจที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากชุดการสอนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบรายบุคคล นักเรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสม ช่วยให้ผู้วัดผลได้ตรงตามความมุ่งหมาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (บุญเกื้อ ควรวาท, 2543, หน้า 110-111) ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, หน้า 18) ได้กล่าวถึงชุดการสอนว่า เป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยเรื่อง และวัตถุประสงค์ ทำให้พฤติกรรมการเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาสาไทยโพธิ์ศรี (2547, หน้า 76) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน มีความสนใจในการเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ พัฒนาทักษะการอ่าน และค้นพบวิธีอ่านที่ช่วยให้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชนีย์ หนูคง (2546, หน้า 98) ที่พบว่า การสอนนักเรียนด้วยชุดการสอน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านและสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวชิราพรหม จันทร์เทศ (2549, หน้า 53) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียน เพราะมีขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งสื่อเร้าให้นักเรียนเกิด

ความสนใจ ทำให้นักเรียนมีอิสระในการดำเนินกิจกรรมและเกิดความคิดสร้างสรรค์

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย และนำวิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เสริมการสอนของครู สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการสอนอ่าน เพื่อพัฒนาด้านความเข้าใจในการอ่านให้เกิดประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน และมีความจำเป็นที่จะพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนด้วยชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาอื่น ๆ
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน
4. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจในการสร้างชุดการสอน ได้นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านจับใจความภาษาไทยในช่วงชั้นอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร
ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวังจันทร์วิทยา อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำนวน 386 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนวังจันทร์วิทยา อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 18 จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยการจับสลาก ห้องเรียน 1 ห้องเรียน

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองครั้งนี้ ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาในการทดลอง 15 คาบ คาบละ 60 นาที และทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังเรียน 1 คาบ รวมเป็น 16 คาบ

4. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คัดเลือกจากหนังสืออ่านประกอบ สารคดี บทความ จากวารสารต่าง ๆ เรื่องสั้น ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการสอน หมายถึง สื่อประสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สอนอ่านจับใจความ ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน คำชี้แจงสำหรับครู คำชี้แจงสำหรับนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำชุดการสอน และเฉลยแบบทดสอบประจำชุดการสอน
  - 1.1 คู่มือการใช้ชุดการสอน หมายถึง เนื้อหาที่แนะนำวิธีการใช้ชุดการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติในเรื่องที่กำหนด
  - 1.2 คำชี้แจงสำหรับครู หมายถึง แนวทางที่ให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 1.3 คำชี้แจงสำหรับนักเรียน หมายถึง สิ่งที่ทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
  - 1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหารายละเอียด ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน
  - 1.5 เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ประจำชุดการสอน หมายถึง แบบทดสอบประจำชุดการสอนแต่ละชุด ชุดละ 10 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก โดยแบบวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ประจำแต่ละชุดการสอนจะเน้นการทดสอบ ด้านทักษะการอ่าน โดยการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

1.6 เฉลยแบบทดสอบประจำชุดการสอน หมายถึง เฉลยแบบทดสอบประจำชุดการสอนแต่ละชุด ชุดละ 10 ข้อ

2. การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจเนื้อเรื่องและจับสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วย การอ่านจับใจความเรื่องสั้น การอ่านจับใจความสารคดี การอ่านจับใจความบทความ และสามารถเชื่อมโยงรายละเอียดที่สำคัญภายในเรื่องได้

2.1 การแปลความ หมายถึง การอธิบายความหมายของเรื่องราวในบทอ่าน โดยอธิบายตามลักษณะของเรื่องและนัยของเรื่อง ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้อง

2.2 การตีความ หมายถึง การบอกได้ว่าข้อความที่อ่านนั้น มีความหมายอย่างไร พยายามหาความหมายที่แท้จริงที่แฝงอยู่ให้ได้ โดยสังเกตจากบริบท น้ำเสียง เจตนา อารมณ์

2.3 การสรุปความ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของข้อความ โดยพิจารณาความหมายที่ซ่อนอยู่ในข้อความ ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้สามารถสรุปความได้

2.4 ใจความสำคัญ หมายถึง ส่วนที่สำคัญของเรื่อง

2.5 ใจความรอง หมายถึง รายละเอียดที่เป็นข้อมูลสนับสนุนใจความหลักให้ชัดเจนขึ้น อาจเป็นตัวอย่าง เหตุผล และสถานการณ์ต่าง ๆ

3. วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R หมายถึง กระบวนการสอนอ่าน 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นสำรวจ (Survey - S) โดยกรอ่านคร่าว ๆ (กวาดสายตา) เพื่อให้เห็นภาพกว้าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ดูขอบเขตของเนื้อหาของข้อเขียนนั้นอย่างคร่าว ๆ เช่น การอ่านส่วนที่เป็นชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจง ภาพประกอบต่าง ๆ บทสรุป และคำสำคัญ เป็นต้น

3.2 ขั้นตั้งคำถาม (Question - Q) หลังจากอ่านสำรวจเสร็จแล้วตั้งคำถามในเรื่องที่ได้ทำการสำรวจมาแล้ว

3.3 ขั้นอ่าน (Read - R₁) เป็นการอ่านเรื่องอย่างละเอียดรอบคอบ อ่านให้เข้าใจและจับประเด็นสำคัญ ๆ เพื่อค้นหาคำตอบให้ตรงกับคำถามที่ตั้งไว้

3.4 ขั้นเล่าเรื่อง (Recite - R₂) เป็นการสรุปใจความสำคัญและพิจารณาว่าสามารถตอบคำถามให้ได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ แล้วจดบันทึกย่อไว้เพื่อเตือนความจำ

3.5 ขั้นสร้างโครงเรื่อง / ทบทวน (Review - R₃) เป็นการทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จดบันทึกย่อไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมดที่อ่านมา

4. เรื่องสั้น หมายถึง งานประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว มีเนื้อเรื่องเกิดจากการสมมติ โดยให้เป็นเรื่องชีวิตที่มีเหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้น ทำให้ตัวละครต้องต่อสู้ ต้องแก้ปัญหาและแสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ ต่อเหตุการณ์นั้น ๆ และแสดงนิสัยต่าง ๆ ออกมาตามอารมณ์ต่าง ๆ ที่ตนมี มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน

5. สารคดี หมายถึง งานประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว เขียนขึ้นจากเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องสมมติ มุ่งให้ความรู้ความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เป็นหลัก หรือความคิดเห็นตามประสบการณ์ของผู้เขียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน จัดเป็นเรื่องที่ให้คุณค่าทางสติปัญญา ได้แก่

5.1 สารคดีทางสังคมศาสตร์ หมายถึง สารคดีที่มีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม จารีตประเพณี การศึกษา

5.2 สารคดีทางภาษาศาสตร์ หมายถึง สารคดีที่มีเนื้อหาให้ความรู้ทางด้านภาษาวรรณคดี นิรุกติศาสตร์ ฯลฯ

5.3 สารคดีทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง สารคดีที่มีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ แพทยศาสตร์ ฯลฯ

5.4 สารคดีทางเกษตรศาสตร์ หมายถึง สารคดีที่มีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับการประมง ป่าไม้ เลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก การขยายพันธุ์พืชและสัตว์

5.5 สารคดีทั่วไป หมายถึง สารคดีที่มีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับการกีฬา การจราจร งานอดิเรก อุบัติเหตุ สงคราม เศรษฐกิจ ฯลฯ

6. บทความ หมายถึง งานประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นความจริง ข้อเท็จจริง ประสบการณ์ และความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องนั้น

7. ประสิทธิภาพของชุดการสอน หมายถึง คุณภาพของชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างใช้เรียนและทำแบบทดสอบประจำชุดการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

7.1 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ทำแบบทดสอบประจำชุดการสอน หลังใช้ชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทยแต่ละชุด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

7.2 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหลังใช้ชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียน เกี่ยวกับการอ่านภาษาไทยที่วัดได้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย หลังจากใช้ชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R

9. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

10. เจตคติที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นทางบวกของนักเรียนที่แสดงออกมาในการเรียนด้วยชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R

12. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R หมายถึง แบบวัดเจตคติที่ใช่วัดความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R จำนวน 20 ข้อ